

(een initiatief van Stichting STIR)

Duurzame Basisschool

het kind en haar omgeving in natuurlijke ontwikkel balans...

**Het diepste bewustzijn in de mens is als een wortel van een boom
Zoals aan het harde hout van een boom bladeren ontspruiten,
zo groeien in onze ziel en geest de bladeren al naar gelang de
wortels van de bomen van het geloof wieken vleugels op naar
de hemel. Stevig geworteld in de aarde en met takken tot aan de
hemel reikend.**

Rumi (1207-1273)

Achtergrond:

Moderne wetenschappelijke onderzoeken wijzen uit dat er een indrukwekkend verband is tussen de gezondheid, gemoedsrust en ontwikkeling van de mens en de natuurlijke, schone omgeving waarin wij leven. Het blijkt dat de mens een gevoelige bron van zuivere energie is die het lichaam zelf beïnvloedt en ook de energetische "verbintenissen" met andere mensen. De energie die aanwezig is in de omgeving heeft daar ook direct invloed op.

Dit geldt voor ons allemaal, jong en oud, waar we ook verblijven. Maar in dit document doen we vooral een beroep op de omgeving en situatie waarin onze kinderen een groot deel van de dag doorbrengen en er veel van hen wordt verwacht, namelijk op school.

Het kind:

Een kind wordt geboren met een pure geest, zuivere ziel en lichaam dat zich volledig moet ontwikkelen. Het kind heeft bewustzijn.

Deze evolutie naar volwassenheid gebeurt volgens de culturele normen van de ouders en de omgeving. Het is bekend dat 95% van het kind in de beginjaren van de ontwikkeling is gericht op pure creativiteit. Naarmate het zich laat bijstaan door de school en ouders wordt het kind steeds meer in gareel gebracht volgens de geldende regels van thuis en op school. Dit gaat ten koste van zijn/haar pure en oorspronkelijke creativiteit en maakt plaats voor een cultureel gekleurde structuur, vaak verwijderd van zijn/haar oorspronkelijk authentieke natuur van de mens.

Een kind ontwikkelt zich in eerste instantie vooral onderzoekend, al doende, spelenderwijs. Een kind ziet gewoon alles wat er is, maar heeft er geen oordeel over. Een kind kan dat ook niet hebben, hem/haar is nog niet gezegd welke kleur paars wordt genoemd. Het duurt een tijd om onderscheid te leren. Elk kind wordt geboren met een liefdesenergie, bewustzijn. Een universele energiestroom die hem/haar verder stuwt in het leven.

Elk kind is vol van liefde, energie en vertrouwen. Existentiële waarden zoals openheid, vriendschap, onvoorwaardelijke liefde is de essentie van elk kind. Opvoeding en onderwijs draagt bij aan het groeien van een discriminerend bewustzijn van het kind. Alle energie gaat door aanbod van het huidige onderwijs en het onderwijs van de afgelopen jaren naar het hoofd.

Vanaf het allereerste begin heeft een kind een bewustzijn dat getuige is, het neemt waar wat is.....Zo leert het vriendelijk zijn met een lach, vragen door huilen en vanaf het begin te communiceren met de wereld. Alles is een wonderlijk leerproces voor de kleine die ontdekt dat hij of zij handen heeft om dingen vast te pakken, voeten waar je mee kunt trappelen, ogen om te kijken, mond om te proeven, oren om te horen en een neus voor de vertrouwde geuren. De ontdekkingsreis is boeiend, een groot avontuur. Langzaam gaat die wereld steeds meer open en ontpopt zich een universum van ongekende grootte en mogelijkheden.

Een kind is eerst vooral energie dat zich tomeloos nestelt in de groeiprocessen van het lichaam en de ontdekkingsreis in menselijke en natuurlijke relaties. Papa, mama, broertjes, zusjes, opa/oma, vriendjes, maar ook de hond, de kat, de mieren en vlinders, de bloemen en planten, alles is een groot wonder dat ontrafeld moet worden. Dit gebeurt niet alleen met de bekende zintuigen maar ook met de gevoelens, het bewustzijn, het vertrouwen in zichzelf en de ander, de eindeloze nieuwsgierigheid die zich ontwikkelt in de ziel en het brein van de jeugd. Het "waarom" en "hoe" zijn vragen die al vroeg gesteld worden.

Het kind ontwikkelt tegelijkertijd de eigenheid, de persoonlijke identiteit, authenticiteit, het zogenaamde "zijn" van de individu, een mengelmoes van genetische bepaalde factoren samen met culturele en algemene invloeden. En ook het "doe" -aspect, in de lichamelijke motoriek, doelgerichtheid, organisatie, enz. Beide evolueren als het goed is evenredig in de peuterfase en zouden ook tot aan de volwassenheid evenveel aandacht dienen te krijgen.

Elke ontwikkeling in het zelfbewustwordingsproces van het "zijn" (lichaam,ziel en geest) heeft effect op de "doe" capaciteiten van de mens en andersom ook. Wanneer een van de ontwikkelingen onvoldoende aandacht of voeding krijgt dan ontstaat er een persoonlijke innerlijke disbalans dat kan leiden tot fysieke, mentale, sociale en persoonlijke stoornissen. We zien dan ook dat veel volwassenen rond hun 40e

levensjaar ineens vragen gaan stellen bij hun eigen levensmissie? Na een leven van studie en arbeid, misschien een gezinsleven, rijst de vraag: Is dit nu alles? Men realiseert zich dan pas dat men niet in controle is geweest van het eigen leven maar veelal werd geleefd door een maatschappelijk economisch systeem dat al vroegtijdig werd opgelegd, veelal door de opvoeding, geholpen door het onderwijs.

Als dan ineens de beperking van zo'n maatschappelijk economisch systeem op het wonder van het leven wordt ingezien dan gaat men op zoek naar invulling van de leegte die gevoelsmatig is ontstaan. Men gaat weer op zoek naar zichzelf. De wetenschappelijke vraag is of het voorbestemd is dat deze intieme beleving rond het 40e levensjaar moet komen of dat de mens al vanaf het prille begin van haar bestaan de vrijheid van het authentieke bestaan, zijn of haar geboorterecht mag genieten om tot zelfverwezenlijking te komen?

In de gestructureerde opgelegde "doe" wereld praten we over de ontwikkeling en het in stand houden van een economie. In de wereld van de gevoelens en spiritualiteit van het "zijn" refereren we naar de ontwikkeling van waarden. In de huidige maatschappij wordt economie veelal onterecht gezien als enige waarde waarbij de echte waarden, de menselijke waarden uit het gezichtsveld zijn verdwenen. In het boek "Geheimen van echte welvaart" (Jean-Paul Close, 2009) toont de auteur dan ook het verschil tussen de waarde-volle en waarde-loze economie. De een vervult met zin en verantwoordelijkheid, de ander verstoken van moraliteit.

Het onderwijs dient aan de ontwikkeling van het kind te faciliteren. Het geeft antwoord op de vele "waarom" en "hoe" vragen terwijl het kind wordt geholpen om de ontdekkingsreis naar zichzelf en zijn/haar rol in de maatschappij verder in te vullen. Onderwijs, ouders en omgeving zijn daarom de fundamentele 3-"o"s voor de opvoeding van de jeugd. Maar deze driehoek functioneert alleen optimaal als er een duidelijke missie (in het Engels "purpose") aan ten grondslag ligt. In dit laatste ontstaat de discussie: leiden wij onze kinderen op om bij te dragen aan een systeem of om een waardevol eigen leven te leiden en dienen we ze hun eigen mens ontwikkeling, vanuit fysiek, cognitief, emotioneel en spiritueel bewustzijn helpen te ontwikkelen? Is het één samen met het ander mogelijk? En zo ja, onder welke omstandigheden? Mens ontwikkeling vraagt concentratie en in het hier en nu zijn, het verder ontwikkelen van het bewustzijn brengt een bewustere keuze op de focus in/van het leven en leert om te gaan met de grote hoeveelheid prikkels in de samenleving.

De omgeving

De mens is ontstaan in de schone, ongerepte natuur, zo'n 4 miljoen jaar geleden. Gaandeweg heeft de mens geleerd haar omgeving te beïnvloeden voor haar eigen belang. In het begin was dit gemotiveerd door overlevingsdrang en dat was ook geen enkel probleem. We hebben

geleerd gereedschappen te maken voor de jacht en het bewerken van de aarde. De aarde was groot genoeg voor alle diersoorten en kon ook de manier van doen van de mens wel aan. Kortom, de invloed van de natuur op de mens is het grootste deel van onze historische ontwikkeling doorslaggevend geweest. Wij merken nog steeds hoe belangrijk en rustgevend de bossen, de golfslag van de zee of de rode gloed van de vroege zon is voor ons lichaam en onze ziel.

Gaandeweg is de mensheid die verbintenis echter kwijtgeraakt. Door de opkomst van economische belangen werden onze omgevingen opgezet vanuit materiele efficiëntie. Er werd geen rekening gehouden met de effecten op de mens noch met de natuur. Simpelweg omdat men het niet wist, het niet aangetoond was of men gewoon het geldelijke belang boven alles stelde. Met een wereldpopulatie van bijna 7 miljard zijn de verhoudingen omgedraaid. De mens beïnvloedt, door onbekendheid, de natuurlijke omgeving, in negatieve zin. Klimaatverandering, vervuiling, ontbossing, enz leiden ertoe dat de omgeving, die altijd zo waardevol is geweest voor onze gezondheid en ontwikkeling, door onszelf als mensheid wordt verpest. Met allerlei klimatologische en ecologische negatieve gevolgen van dien.

Hedendaagse wetenschappelijke onderzoeken tonen aan dat de kwaliteit van onze lucht, bodem en water zodanig vervuild is geraakt dat het een gigantisch negatief effect heeft op de gezondheid en vitaliteit van de bevolking. En ongezonde mensen zijn niet productief, zij zijn ziek. Bij de groeiende economische lasten van een vergrijsde en zieke maatschappij hebben wij een gebrekkige productiviteit geschapen, juist door onze relatie met de natuur te verkwanselen. 1 op de 5 kinderen vertoont een geregistreerde handicap. Er wordt door de overheid meer geld uitgegeven aan uitkeringen wegens sociale, psychische en fysieke gezondheidsproblemen dan aan het hele onderwijssysteem. Binnen elke provincie heeft jeugdzorg het grootste aandachtsgebied. Er geldt een reactief beleid, terwijl de mensheid en zeker de jeugd om een pro-actieve benadering vraagt.

Door de mens en de natuur in onbalans te brengen bedreigen wij ons niet alleen in onze welvaart maar zelfs ons eigen voortbestaan. Het is een uitdaging en zeker ook tijdrovend om de hele maatschappij om te bouwen maar we moeten ergens beginnen. Laten we dan beginnen bij onszelf, de hedendaagse volwassenen, en onze jeugd. Zij zijn per slot van rekening de toekomst. En we beginnen op de school.

Enkele wetenschappelijk onderbouwde gegevens:

Vervuiling/ Effect	Long	Hart	Psychisch	Lichamelijk
-----------------------	------	------	-----------	-------------

Lucht	ja	ja	ja	ja
Water				ja
Voedsel			ja	ja
Licht			ja	

Recent onderzoek heeft aangetoond dat mensen die in een luchtvervuilde omgeving leven 2 x zoveel aanleiding hebben tot vroegtijdig overlijden dan mensen in een schone omgeving.

Ook is aangetoond dat mensen die ongezond voedsel eten óók 2 x zoveel kans hebben tot vroegtijdig overlijden.

De combinatie echter van beide problemen leidt tot 9 x zoveel kans tot vroegtijdig overlijden.

Nu is overlijden het uiteindelijke resultaat van het probleem maar voorafgaand zal de persoon een lichamelijke en psychische lijdensweg doorlopen die onaangenaam is maar tevens een gigantische kostenpost voor de maatschappij teweeg brengt. Wij doen ons dit echter zelf aan.

Volwassenen kunnen zelfstandig keuzes maken maar onze schoolgaande jeugd niet. Deze is afhankelijk van de keuzes van de ouders en het programma dat de school en maatschappij aanbiedt aan deze jongeren. En die keuze is nu te beperkt, te eenzijdig. In een dichtbevolkt land als Nederland met een zwaar bevuilde omgeving is het lastig om de optimale omgevings omstandigheden te creëren voor onze kinderen. We zijn het echter aan hen verplicht. Door concreet aandacht te besteden aan het fenomeen binnen de redelijke beheersbaarheid van de omgeving van de school kunnen we een stukje van onze gezondheidspuzzel positief beïnvloeden.

Kind en school

Het wordt nu duidelijk dat de aandacht voor het integrale kind, zowel op "zijn" als op "doe" niveau van principiële belang is voor zijn of haar ontwikkeling en wel binnen de context van een optimale natuurlijke, schone omgeving. Hoe bereiken we dat?

De school & omgeving

De inrichting van het schoolgebouw kan op vele fronten geperfectioneerd worden om gezondheid en vitaliteit van de jeugd te waarborgen en te bevorderen. Recente experimenten met vloerbedekking (tegen fijnstof), licht (concentratie of rust), levend groen (vitaliteit), water (gezondheid), ventilatie (gezondheid), hebben in alle gevallen verbeteringen aangetoond in de prestaties van de kinderen en sterke vermindering van

gedragsproblemen en psychische of gezondheid klachten.

Deze experimentele conclusies leggen een urgente verantwoordelijkheid bij de scholen en de ouders om snel maatregelen te nemen rond de aanpassing van de inrichting ten behoeve van de gezondheid en vitaliteit van de jeugd. De onkosten voor de aanpassing van de lokalen wegen niet op tegen de maatschappelijke lasten van alle ongemakken in de rest van hun leven, laat staan de gebrekkige productiviteit die dit teweeg brengt.

Stad van Morgen heeft een cooperatieve samenwerking tot stand gebracht tussen organisaties als Philips, VitalPlaceS, Living Roofs, Eco-solutions Nederland, Cofely, enz om hun expertise op deelgebieden te bundelen ten behoeve van integraal duurzame schoolgebouwen.

Veel lastiger is het schoolplein en de directe omgeving van de school. Honderden scholen in Nederland staan veel te dicht op verkeersaders en worden negatief beïnvloed door o.a. fijnstof, geluidoverlast en veiligheidproblemen. De scholen verplaatsen zou een oplossing zijn maar wordt als economisch onaanvaardbaar gezien, hoe moreel de noodzaak ook wordt ingezien. En al zou men de school willen verplaatsen dan is er vaak nog een ruimtelijk probleem voor een nieuwe locatie. De omgeving van de school kan wel verder beveiligd worden tegen ongewenste vervuilende (lucht, licht, geluid, e.d.) overlasten door toepassing van nieuwe innovatieve technologieën.

Zo kan het verkeer in piekmomenten worden omgeleid of aangepast in snelheid om luchtvervuiling boven de norm te vermijden. Ook de mobiliteit van en naar de school kan aangepast worden met nieuwe lokale opties. De school kan afgesloten worden van vervuiling door "kom-technieken" die een zichzelf zuiverend microklimaat veroorzaken om de school heen. Hiervoor worden architectonische en biologische innovaties gebruikt die geïnspireerd zijn uit de natuur zelf (biomimicry).

Stad van Morgen werkt samen met architectenbureaus, ontwerpers, uitvoerders en gebiedsontwikkelaars voor deze buitengebied doelstellingen.

Ook richt de Stad van Morgen een initiatief op in samenwerking met de wetenschap (universiteit van Madrid en Twente) en organisaties als TomTom en Philips om luchtkwaliteit en verkeersmetingen te doen.

Het kind

Stad van Morgen gaat ervan uit dat de jeugd opgeleid moet worden om zelfstandig een zinnig en waardevol bestaan op te bouwen. Vanaf het begin willen wij een balans aanbrengen tussen de "zijn" en "doe" ontwikkelingen van het kind met de nadruk op de "zijn"s complexiteit van de huidige samenleving.

Om dit te bewerkstelligen is er een programma in ontwikkeling waarin de wetenschappelijk basis van energetische zelfkennis en die van de onderlinge relaties wordt omgezet in praktische middelen voor klassikaal leren. De hulpmiddelen worden aangeboden aan de leerkrachten die vaak zelf ook toe zijn aan een stukje bewustwording en ondersteuning.

De oefeningen en inzichten leiden tot een evenwichtige jeugd met veel minder gezondheidklachten en gedragsproblemen. Dit leidt tevens tot een betere sfeer op school onderling en met de leerkrachten hetgeen weer ten goede komt aan de leerprestaties van de jongeren. Wij leren hen verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leven door vroegtijdig te starten met het programma "ondernemer van je eigen leven". Experimenten door collega's hebben geleid tot mooie resultaten die, eenmaal gebundeld, tot een definitieve doorbraak kunnen leiden in het onderwijssysteem.

De scholen en de overheid

Veel schoolsystemen zijn nog sterk beïnvloed door het opgelegde systeem vanuit de overheid. De minimale, meetbare, systeem-gerelateerde leerprestaties van de jeugd worden als doel op zich gesteld waarbij de school zelf geen enkele toegevoegde waarde levert. Men ziet geen specifieke dienstbaarheid behalve het effectief invullen van de gedelegeerde taak. Het is o.i. van belang dat enerzijds de overheid de scholen de vrijheid geeft om verantwoordelijkheid te nemen voor hun kindpopulatie binnen de context van de lokale omgeving. En anderzijds dat het schoolbestuur de taak op zich neemt om zich te onderscheiden door geheel eigen meerwaarden toe te voegen aan het lokale beleid.

Wat betreft de aanpassing van de school en de omgeving aan integraal duurzame criteria voor een gezonde en vitale leeromgeving is men veelal afhankelijk van de plicht tot openbare aanbestedingen. Deze plicht is gericht op het aanbesteden van werkzaamheden op een kosteneffectieve manier.

De Stad van Morgen biedt echter een aanpak die de lokale ondernemers uit de omgeving van de school betreft bij de invulling van de complexiteit van de aanpassingen. Er zijn geen standaard oplossingen daar de omgevingsfactoren van elke school anders zijn. De lokale ondernemer weet als geen ander hoe die factoren in elkaar steken. Met lokale betrokkenheid kan men extra toegevoegde waarde leveren door stapsgewijs de school te helpen met het realiseren van de verduurzamingsplannen.

Stad van Morgen werkt hier vanuit het principe "eerst zien dan geloven". Veel papieren duurzaamheid is er gepubliceerd maar een onderwijzer zal pas echt geloven in de effecten van licht of zuivere lucht op de prestaties van de jeugd als hij/zij het zelf heeft meegemaakt. Dat geldt ook voor de gedragsituaties

tussen de leerlingen en de technieken die ontstaan uit wetenschappelijke ontwikkelingen rondom energetische bewustwording.

Op 14 April 2011, bij voldoende belangstelling organiseert de Stad VVoorvan Morgen een congres voor onderwijzers, schoolbesturen en ambtenaren om het bovenstaande verder bespreekbaar te maken met concrete voorbeelden.

Mocht u meer informatie wensen te ontvangen over onze cooperatieve aanpak "Duurzame basisschool" dan kunt u contact opnemen met:

Nicolette Meeder nicolette.meeder@stadvanmorgen.com

www.stadvanmorgen.com

Voor nadere informatie en aanmelding kunt u zich wenden tot:

Nicolette Meeder 06-54282812, nicolette.meeder@stadvanmorgen.com

Stad van Morgen staat voor mens & organisatie, die het belang van een blijvende, duurzame vooruitgang ambieert en samen durft en wil werken om dit waar te maken. Stad van Morgen werkt met het moderne multidimensioneel ondernemerschapmodel (MDO).

www.stadvanmorgen.com